

บทที่ 3

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

เทศบาล

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลนั้นได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2476 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 (ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2535 : 132) และได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาลกันต่อมาหลายครั้งหลายหน และในปัจจุบันได้ยึดหลักพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 เป็นหลัก และโดยกฎหมายกำหนดให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล การเปลี่ยนแปลงเขต ฐานะการจัดตั้ง และการยุบเลิกเทศบาล จะต้องจัดทำเป็นพระราชกฤษฎีกา

การจัดตั้งเทศบาลนั้น โดยที่ระบบเทศบาลของไทยได้จัดแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ กัน คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ตามลำดับ ดังนั้น การจัดตั้งจึงอาศัยหลักการที่จะลดหลั่นกันไปตามลำดับ กล่าวคือ เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่น ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นมาเป็นเทศบาลตำบล โดยถือเกณฑ์ว่าเป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญ มีประชากรหนาแน่น และมีรายได้พอสมควร ซึ่งเป็นการบัญญัติกว้าง ๆ และ เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นซึ่งมีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล และมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกานี้ได้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลด้วย

สำหรับเทศบาลนครนี้ ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยแล้วไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร พระราชกฤษฎีกานี้ได้ระบุชื่อและเขตเทศบาลด้วย

จากหลักการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าได้วางหลักเกณฑ์เป็นการกว้าง ๆ และระบบเทศบาลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็ประสบกับปัญหาอยู่เป็นอันมาก ทั้งในเรื่องของรายได้ไม่เพียงพอ อำนาจหน้าที่ ตลอดจนบทบาทของเทศบาลก็ไม่เป็นแบบที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ ศาสตราจารย์ ดร.ชูป กาญจนประกร (2509 : 9-19) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นของไทย ซึ่งได้เริ่มจัดให้มีเทศบาลขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2476 นั้น มีที่น่าสังเกตคือ

1. การริเริ่มกฎหมายเทศบาล ในระบบโครงสร้างข้าราชการเป็นผู้ริเริ่มข้าราชการก็ต้องเป็นผู้ควบคุม
2. ประชาชนเป็นผู้รับเอาระบบการปกครองท้องถิ่นโดยข้าราชการหรือรัฐเป็นผู้หยิบยื่นให้

เมื่อเป็นดังนี้ การควบคุมเทศบาลโดยประชาชนก็แทบจะไม่ปรากฏขึ้น คงมีแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตามครั้งคราวเท่านั้น

องค์ประกอบของเทศบาล

1. ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาเทศบาล เป็นองค์กรทางการเมืองที่สำคัญอย่างยิ่ง สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยกฎหมายกำหนดให้สภาเทศบาลตำบลมีสมาชิกได้ 12 คน สภาเทศบาลเมืองมีสมาชิก 18 คน และสภาเทศบาลนครมีสมาชิก 24 คน (ประธาน คงฤทธิศึกษากร, 2535 : 134) สมาชิกสภาเทศบาลจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว สมาชิกสภาเทศบาลก็จะมีหน้าที่และบทบาทคล้ายกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ หน้าที่ที่สำคัญ คือ

- 1.1 หน้าที่ในทางนิติบัญญัติ
- 1.2 หน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหาร

โดยเฉพาะหน้าที่ในการควบคุมการบริหารนั้น สมาชิกสภาเทศบาลมี อำนาจดังต่อไปนี้ คือ การตั้งกระทู้ถาม การเป็นกรรมการสภา และการเปิดอภิปราย

โดยปกติแล้วสภาเทศบาลจะเลือกประธานสภาเทศบาล 1 คน และรองอีก

1 คน ทำหน้าที่ประธานที่ประชุม และเป็นประธานในพิธีต่าง ๆ นับว่าเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ

2. ฝ่ายบริหาร ซึ่งได้แก่ คณะเทศมนตรี และกล่าวได้ว่า รูปแบบการปกครองเทศบาลของไทยนั้นได้ใช้ระบบเดียวกันทั่วทุกเทศบาล คือ แบบคณะเทศมนตรี และสภา หรือเทียบได้กับระบบนายกเทศมนตรีและสภา (mayor and council form) ของสหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายกำหนดให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรีอื่นอีก 4 คน เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรีอื่นอีก 2 คน

ฝ่ายบริหาร หรือคณะเทศมนตรีนี้ มาจากสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และพรรคหรือกลุ่มที่มีเสียงข้างมากในสภา (majority) ก็จะได้รับเลือกตั้งคณะเทศมนตรี และเมื่อปรากฏว่าพรรคหรือกลุ่มใดมีเสียงข้างมากแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดก็จะได้ลงนามแต่งตั้งให้ผู้นั้นเป็นนายกเทศมนตรี ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าเทศมนตรีนั้นก็เป็นบุคคลหรือสมาชิกสภาที่นายกเทศมนตรีได้เลือกสรรเข้ามาทำงานด้วยกันเป็นคณะนั่นเอง

การจัดองค์การและการบริหารงานของเทศบาล

การบริหารงานของเทศบาล นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเทศบาลมีองค์ประกอบสำคัญ คือ สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี ซึ่งทั้งสองฝ่ายที่กล่าวมานั้นเป็นฝ่ายการเมือง ซึ่งจะต้องเข้าออกตามวิถิต่าง และมีความสัมพันธ์ต่อกันตามระบบรัฐบาลโดยรัฐสภา (parliamentary system) เฉพาะอย่างยิ่งการเมืองในระดับท้องถิ่น เฉพาะเทศบาลนี้ ฝ่ายบริหารหรือนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรี ต้องได้รับเสียงข้างมาก (majority) สนับสนุน และเสียงสนับสนุนจำเป็นอยู่ตลอดเวลาที่คณะเทศมนตรีนั้นบริหารงาน (ชูป กาญจนประกร, 2503 : 20)

อย่างไรก็ดี ในการบริหารงานของเทศบาลนั้นจะต้องมีเจ้าพนักงานประจำ ซึ่งเจ้าพนักงานประจำนี้จะต้องอยู่ในความควบคุมของ ก.ท. หรือคณะกรรมการเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรหรือคณะกรรมการกลาง ในการกำหนดและควบคุมวิธีการในการบริหารงานบุคคลของเทศบาล

พนักงานประจำดังกล่าวนี้ มีปลัดเทศบาลเป็นหัวหน้าบังคับบัญชา และในการบริหารงานของเทศบาลนั้น จะได้มีการแบ่งส่วนงานออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ เช่น ส่วนการคลัง ส่วนการโยธา ส่วนสาธารณสุข ส่วนการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ การบรรจุแต่งตั้งหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ก็จะเป็นเรื่องที่อยู่ในระบบการบริหารงานบุคคลของเทศบาล ซึ่งควบคุมมาตรฐานโดย ก.ท.

หน้าที่และความรับผิดชอบของเทศบาล

เทศบาลในประเทศไทยนั้น ได้แบ่งออกเป็นลำดับชั้นและประเภท กล่าวคือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล และดังนั้นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต่าง ๆ จึงแตกต่างกันดังนี้ คือ

1. เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องกระทำ คือ

1.1 การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

1.2 รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการ

กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

1.3 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

1.4 ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

1.5 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

1.6 หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ของเทศบาลที่อาจกระทำ คือ

-จัดให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา

-จัดให้มีโรงฆ่าสัตว์

-ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

-ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

-บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

-ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาการเจ็บไข้

-ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

-เทศบาลนิชัย

2. เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องกระทำ คือ
 - 2.1 หน้าที่ที่เทศบาลตำบลจัดทำตามกฎหมาย
 - 2.2 ให้มีน้ำสะอาดและการประปา
 - 2.3 ให้มีโรงฆ่าสัตว์
 - 2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
 - 2.5 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
 - 2.6 ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ
 - 2.7 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ของเทศบาลเมืองที่อาจกระทำ คือ

- ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- ให้มีการสาธารณสุข
- จัดทำกิจการอื่น ซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ หรือสวนสัตว์
- ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาด
- เทศบาลนิชัย

3. เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องจัดทำตามกฎหมาย คือ

- 3.1 หน้าที่ที่เทศบาลเมืองต้องจัดทำตามกฎหมาย
- 3.2 ให้มีการบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก

นอกจากนี้ เทศบาลนครอาจจัดทำได้ในกิจการอื่น ๆ เช่นเดียวกับเทศบาลเมือง ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว

รายได้ของเทศบาล

เทศบาลต่าง ๆ มีรายได้ตามกฎหมายกำหนดให้ ดังนี้ คือ

1. ภาษีอากรตามแต่กฎหมายจะกำหนด
2. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ
3. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
4. รายได้จากการสาธารณูปโภคและการเทศพาณิชย์
5. พันธบัตรหรือเงินกู้
6. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ
7. เงินอุดหนุนของรัฐบาล
8. เงินที่มีผู้อุทิศให้
9. รายได้อื่น ๆ ตามแต่กฎหมายจะกำหนดให้

เรื่องรายได้ของเทศบาลนั้น จะเห็นได้ว่ามีลักษณะต่าง ๆ เป็นภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเอง เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย เป็นต้น เป็นภาษีที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บ หรือจังหวัดจัดเก็บ แล้วแบ่งปันให้เทศบาล เช่น ภาษีการค้า ค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน และอีกประเภทหนึ่ง คือ ภาษีซึ่งรัฐได้จัดเก็บแล้ว และเทศบาลมีอำนาจเก็บเพิ่มเติมได้อีกไม่เกินร้อยละสิบ นับว่าเป็นรายได้ที่มีข้อจำกัด จึงควรส่งเสริมให้เทศบาลมีการลงทุนหรือดำเนินการพาณิชย์ให้มากเพื่อมีรายได้ และนอกจากนั้นก็ควรปรับปรุงชนิด ประเภท ตลอดจนอัตราของภาษีให้สูงขึ้น และสิ่งที่สำคัญ คือ รัฐบาลต้องกระจายอำนาจทางการคลังไปให้ท้องถิ่นให้มากขึ้น

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลอรุณยูประเทศ

เทศบาลตำบลอรุณยูประเทศ เริ่มจัดตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2483 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบลอรุณยูประเทศ พุทธศักราช 2482 เนื้อที่ทั้งหมด 165 ตารางกิโลเมตร ต่อมาทางการได้พิจารณาเห็นว่าอาณาเขตเทศบาลกว้างขวางกว่ากำลังเงินในงบประมาณของเทศบาลที่จะทะนุบำรุงได้อย่างทั่วถึง จึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลอรุณยูประเทศ ให้เนื้อที่เหลือเพียง 5 ตารางกิโลเมตร เพื่อความสะดวกและเหมาะสมใน

การบริหารงานเทศบาล โดยตั้งอยู่ในท้องที่ของตำบลอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 300 กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ 298 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสระแก้ว 50 กิโลเมตร และมีอาณาเขตล้อมรอบดังต่อไปนี้ (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลอรัญญประเทศ, “แผนพัฒนาตำบลอรัญญประเทศ, 2541 : 5)

-ทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 จากหลัก ก.ม.252 ของทางหลวงแผ่นดิน ถนนสุวรรณศร ไปทางทิศเหนือ ผ่านทางรถไฟและตั้งฉากกับทางรถไฟโดยวัดจากศูนย์กลางทางรถไฟไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะ 250 เมตร แล้วหักเป็นเส้นตรงไปยังทิศตะวันออกเฉียงใต้ ขนานและห่างจากจุดศูนย์กลางทางรถไฟ 250 เมตร จุดหลักเขตที่ 2 ที่กลางคลองลึก ซึ่งเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา

-ทิศตะวันออก จากหลักเขตที่ 2 หักไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เรียบไปตามเส้นเขตแดนไทย-กัมพูชา ในคลองลึกจุดหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ตรงหลักห้วยพรหมโสดฝั่งทิศเหนือ

-ทิศใต้ จากหลักเขตที่ 3 หักไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือเลียบฝั่งเหนือห้วยพรหมโสดไปจุดหลักเขตที่ 4 ที่ริมห้วยพรหมโสดฝั่งเหนือซึ่งเป็นเส้นตรงได้จากกับทางรถไฟระหว่างหลักเขตที่ 1 กับหลัก ก.ม.252 ทางถนนสุวรรณศร

-ทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ 4 หักเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จุดหลักเขตที่ 1

ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

1. การคมนาคม

1.1 ถนนภายในเขตเทศบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 53 สาย ความยาวรวม 20,291.56 เมตร แยกเป็น ถนน ค.ส.ล. จำนวน 32 สาย ถนนลาดยาง จำนวน 9 สาย และถนนลูกรัง จำนวน 12 สาย

1.2 สถานีขนส่งอรัญญประเทศ มีบริการ รับ-ส่ง ผู้โดยสารทางรถยนต์ ติดต่อกันระหว่างจังหวัดและระหว่างอำเภอ ทั้งรถยนต์โดยสารปรับอากาศและรถยนต์โดยสารธรรมดา

1.3 เส้นทางขนส่งที่สำคัญ ได้แก่ การขนส่งทางรถยนต์ และการขนส่งทางรถไฟ

2. การไฟฟ้า เทศบาลตำบลอรัญญประเทศ ได้ให้บริการกระแสไฟฟ้า จาก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

3. การประปา เทศบาลตำบลอรัญญประเทศได้ให้บริการน้ำประปาจากการประปา ส่วนภูมิภาค อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

4. การคมนาคม อำเภออรัญญประเทศ มีระบบการสื่อสาร มีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง ให้บริการทางจดหมาย โทรสาร โทรศัพท์ มีที่ทำการชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 1 แห่ง เพื่อให้บริการของชุมสายโทรศัพท์ เช่น การสอบถามหมายเลขโทรศัพท์ 13 เป็นต้น

ลักษณะทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

เนื่องจากเทศบาลตำบลอรัญญประเทศมีสภาพเป็นเขตเมือง ดังนั้น ทรัพยากรธรรมชาติจึงเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของดิน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ส่วนทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบ้านด่าน ในอำเภอ อรัญญประเทศ

ลักษณะทางสังคมของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

1. ประชากร จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศนับจนถึงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2540 มีประชากรทั้งสิ้น 17,549 คน แบ่งเป็น ชาย 9,612 คน เป็นหญิง 7,937 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 5,715 ครอบครั จำนวนบ้าน 5,413 หลัง คิดเป็นประชากรโดยเฉลี่ยต่อพื้นที่ 3,509 คน ต่อรางกิโลเมตร ในช่วงระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ.2537-2539) ที่ผ่านมา จำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เฉลี่ยประมาณ 15.17% ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2539 จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยประมาณ 12.03% ต่อปี

2. การศึกษา ในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ มีโรงเรียนสังกัดเทศบาล จำนวน 2 โรง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลชนะเลิศศรี และโรงเรียนเทศบาลบ้านกิโลสอง โรงเรียนสังกัด การประถมศึกษา 1 โรง สังกัดกรมสามัญศึกษา 1 โรง สังกัดโรงเรียนเอกชน 2 โรง นอกจากนั้นยังมีระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน แบ่งเป็นศูนย์เยาวชนของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ และ ห้องสมุดประชาชน

3. การศาสนาและวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ มีประชาชนนับถือศาสนาพุทธ 90% ศาสนาอื่น ๆ 10% มีวัดพุทธ จำนวน 2 แห่ง พระสงฆ์ประมาณ 60 รูป และประเพณีท้องถิ่นที่เทศบาลจัดและส่งเสริม เช่น งานวันเด็กแห่งชาติ งานวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น

4. การสาธารณสุข ในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ มีโรงพยาบาลของรัฐบาล จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลอรัญญประเทศ เตียงคนไข้ 120 เตียง โรงพยาบาลค่ายสุรสิงหนาท เตียงคนไข้ 30 เตียง และนอกจากนั้นยังมีคลินิกเอกชนอีกจำนวนหนึ่ง และมีศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล 1 แห่ง มีเจ้าหน้าที่พยาบาล 1 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 2 คน

ลักษณะทางด้านการบริหารของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

1. โครงสร้างการบริหาร ปัจจุบันเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ แบ่งส่วนการบริหารออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้คือ

1.1 สำนักงานปลัดเทศบาล แบ่งเป็น งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานทะเบียนราษฎร และงานป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย

1.2 กองคลัง แบ่งเป็น งานธุรการ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทรัพย์สิน และงานผลประโยชน์

1.3 กองช่าง แบ่งเป็น งานธุรการ งานวิศวกรรม งานสถาปัตยกรรม งานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ และงานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ

1.4 กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น งานธุรการ งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม งานสัตวแพทย์ และงานศูนย์บริการสาธารณสุข

1.5 กองการศึกษา แบ่งเป็น งานธุรการ งานนิเทศก์การศึกษา งานกิจกรรมเด็ก เยาวชน และการศึกษานอกโรงเรียน และงานพัฒนาชุมชน

1.6 กองวิชาการและแผนงาน แบ่งเป็น งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานวิเคราะห์นโยบายและแผน และงานงบประมาณ

1.7 หน่วยงานตรวจสอบภายใน

ลักษณะทางการเมืองของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ มีความสนใจในด้านการเมืองของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยสามารถดูได้จากสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ ที่ผ่าน ๆ มา เช่น สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ.2533 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 9,100 คน ผู้เข้ามาใช้สิทธิ 6,255 คน คิดเป็นร้อยละ 68.74 และสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2538 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 11,015 คน มาใช้สิทธิ 7,746 คน คิดเป็นร้อยละ 70.32

สถานะการคลังของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2539 เทศบาลตำบลอรัญญประเทศได้ประมาณการรายรับทั่วไปไว้ทั้งสิ้น 54,976,531 บาท แยกเป็น รายได้ทั่วไป 20,135,750 บาท รายได้จากเงินอุดหนุน 34,840,781 บาท รับจริงทั้งสิ้น 58,646,890.22 บาท และเทศบาลได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2539 ไว้ทั้งสิ้น 54,581,469 บาท โดยแยกเป็นงบประมาณรายจ่ายทั่วไป 19,745,057 บาท

รายจ่ายจากเงินอุดหนุน 30,541,208.62 บาท จ่ายจริงทั้งสิ้น 18,040,388.16 บาท งบประมาณเฉพาะการสถานนุบาลทั้งสิ้น 2,371,068.04 บาท ตั้งจ่าย 151,720.27 บาท

ในปีงบประมาณ 2540 เทศบาลได้ประมาณการรายรับทั่วไป 57,491,772 บาท แยกเป็น รายได้ทั่วไป 21,386,850 บาท รายได้เงินอุดหนุน 36,104,920 บาท คิดเป็นอัตราร้อยละของรายได้ดังต่อไปนี้

หมวดภาษีอากร	17,663,000	เท่ากับร้อยละ	30.72 ของรายได้
หมวดค่าธรรมเนียมฯ	770,500	เท่ากับร้อยละ	1.34 ของรายได้
หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	2,370,250	เท่ากับร้อยละ	4.12 ของรายได้
หมวดรายได้จากสาธารณูปโภค	400,000	เท่ากับร้อยละ	0.69 ของรายได้
หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	36,104,922	เท่ากับร้อยละ	62.80 ของรายได้
หมวดเบ็ดเตล็ด	183,100	เท่ากับร้อยละ	0.31 ของรายได้

และเทศบาลตำบลอรัญญประเทศได้ตั้งงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2540 ไว้ทั้งสิ้น 20,957,308 บาท โดยแยกเป็นรายจ่ายประจำทั่วไป 19,584,789 บาท รายจ่ายเพื่อการลงทุน 489,300 บาท งบประมาณสถานธนาบาล ตั้งรับไว้ 3,770,500 บาท ตั้งจ่ายไว้ 3,013,500 บาท แยกเป็น รายจ่ายประจำ 3,013,500 บาท

หากพิจารณาถึงลักษณะโครงสร้างพื้นฐาน การเมือง และสถานะการคลังของเทศบาลตำบลอรัญญประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ต้องการชนะการเลือกตั้ง เพื่อจะได้เข้ามาบริหารหรือมีอำนาจในเทศบาลตำบลอรัญญประเทศ เนื่องจากลักษณะโครงสร้างพื้นฐาน การเมือง และสถานะการคลังสามารถทำให้ผู้เข้ามามีอำนาจหรือบริหารงานในเทศบาล สามารถแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนและพวกพ้องของตนได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้น การใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้สมัครเลือกตั้งใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล